

Dragutin Bahun – čovjek renesansne širine

IVAN DEČAK

Stručni članak
Professional paper

Mlinovi 25/1
HR-10000 Zagreb

Primljeno/Received : 01. 11. 2010.
Prihvaćeni/Accepted: 02. 12. 2010.

Samo osam kilometara od Križevaca prema Zagrebu, u selu Velikome Ravnu, 1. srpnja 1933. rodio se Dragutin Bahun, po filmskome velikanu Chaplinu nazvan Čarli. Naš je Ravljanin ostavio traga u mnogim područjima kulture, a u nekima ostvario kreativne vrhunce kojima nas je zadužio. Karijeru je počeo gotovo istodobno u dvama medijima – na filmu (1951.) i kazalištu (1952.), a šest godina poslije nastavio i na televiziji. Usto je četiri godine nastupao u Satiričkome kazalištu Jazavac i Kerempuh, najviše tumačeći legendarni lik Petrice Kerempuha. Glumio je, pisao pjesme, konferanse i scenarije, asistirao, bio pomoćnik režiserima i režirao, djelovao kao voditelj (i u Križevcima), organizator itd. Najveći dio života proveo je u Zagrebu, gdje je i umro 25. lipnja 1993., a pokopan je na Miroševcu.

Ključne riječi: Dragutin Bahun Čarli, Raven, Križevci, Zagreb, svestran umjetnik, renesansni čovjek, vrhunski stvaralac

Ime Dragutina Bahuna Čarlija dobro je poznato starijem i srednjem naraštaju u križevačkom kraju jer je od 1970. do 1989. godine bio je umjetnički direktor i redatelj Križevačkom spravišću i nastupao u liku Kerempuha. A u cijeloj zemlji bio je znan ponajprije kao nenadmašni Petrica Kerempuh, a podjednako kao suautor i sjajni glavni glumac u TV seriji *Čovječe, ne ljuti se!* (*Skrivena kamera*).

Mnogi ga pamte i po glumačkim ostvarenjima u filmovima, na televiziji i u *Jazavcu* (danas *Kerempuh*), gdje se predstavio i kao vrstan voditelj. Uži krug ljudi zna ga i kao uspjela scenarista i redatelja, a osobito asistenta i poglavito pomoćnika režije istaknutih redatelja filmova i televizijskih serija. Samo rijetki znaju za Bahuna autora i te kako dobrih pjesama, kojih je desetak i uglazbljeno, izvedeno i nagrađeno na Festivalu kajkavske popevke u Krapini.

Jedinstven, a jednostavan

To bi bila skica za portret iznimno darovita i upravo renesansno svestrana umjetnika, kojega poneki pogrješno svrstavaju u estradu. Njoj bi možda pripadao samo po ulozi Kerem-

puha i voditelja, iako bi se i o tim nastupima dalo raspravljati jer je njegov Kerempuh bio tako osmišljen i razrađen da je gotovo neponovljiv. A satiričan tekst što ga je taj lik – glumac izgovarao, bio je daleko iznad puke duhovite zabave o aktualnim zbivanjima.

Iako je prošlo 17 godina od njegove prerane smrti (25. lipnja 1993.), svatko tko ga je bar jedanput gledao i slušao, sasvim sigurno nije zaboravio toga svestrana stvaratelja, jedva usporediva umjetnika i nezamjenljiva suradnika. A opet tako jednostavna i bliska čovjeka. Mladi naraštaji uistinu mogu žaliti što su prikraćeni za doživljaje njegove umjetnosti.

Pozornica zvana Križanje

Rodio se 1. srpnja 1933. u nedalekome Velikome Ravnu, u kojem je otac Milan (čovjek s drukčijim talentima) vodio vlastitu trgovinu, a majka Paula (Pavica) poštu. Čini se da je znatno više gena naslijedio od majke, rođene u kući usred sela, na raskrižju cesta zvanom Križanje.

I to je zacijelo pridonijelo njegovu formiranju jer se u dućanu i na trgu svakodnevno okupljalo podosta ljudi koji nisu samo kupovali ili putovali

u Križevce i Zagreb. Bili su to svojevrsni glumci na prirodnim pozornicama koje je mali Dragec (ili po ocu Dragoš) zainteresirano motrio, upijao njihove rasprave i gestikulacije, osluškiavao mudrolije, doskočice i podbadanja kakva tim ljudima nisu strana. I gutao naš dragi *kaj* koji će mu se duboko urezati i kojemu će ostati vjeran do kraja života.

Otac mu “namijenio” ekonomiju

Pučku školu završio je 1943. s najvišom ocjenom koja mu je omogućila lak upis u križevačku Državnu realnu gimnaziju. I tu je bio izvrstan, posebice iz hrvatskoga, prirodopisa, vjeronauka i risanja. S takvom svjedodžbom uputio se u Zagreb, u V. gimnaziju, gdje je 1950. i maturirao.

Promućurni trgovac Milan Bahun žarko je želio da sin pođe njegovim stopama, ali da novac zarađuje kao diplomirani ekonomist, a ne seoski trgovac, premda se otac nije tužio na svoj status, ni na prigorsko selo Veliki Raven.

Uvijek s oštro zašiljenom olovkom zataknutom za uho, najčešće je u glavi vrtio brojke i računске operacije. Na upit koliki je umnožak dvaju brojeva, na trenutak bi uperio pogled u strop i za sekundu-dvije izbacio točan rezultat. S matematikom i novcem bio je »na ti« i to mu je donosilo lijepu zaradu te je već nakon koju godinu trgovanja 1936. mogao izgraditi najdužu prizemnicu u selu koja još služi svrsi, pa i trgovini.

Što bi dakle takav otac bolje mogao preporučiti svojemu jedincu nego ekonomiju. Ali sada već stasalu maturantu nije bilo do bubanja političke ekonomije ni statistike, nego do kreativnijega poziva i života. Po tim genima on je uostalom bio više mamin negoli tatin sin.

Maštovit poput majke

Pavica Bahun rođ. Pongrac završila je više razreda nego većina mještana, a po prirodi je bila maštovita, razgovorljiva i kritički promatrala ljude i događaje. Načitana i s novinama na radnome mjestu u pošti ili kod kuće, rado bi radoznanu došljaku ponešto i pročitala ili samo prepričala objavljeno, čemu je u pravilu dodala i ponešto svojega.

Naslijedivši takve osobine, maturant Bahun maštao je o umjetnosti, stvaralaštvu, pozornicama. Oni će biti njegova misao vodilja, njegov putokaz, težnja, sanja i – napokon zbilja. Uostalom on je počeo glumiti već u pučkoj školi u Ravnu i odmah – nehotice – nasmijavao, ali i pokazivao darovitost i sklonost takvoj profesiji. U razgovoru s jednim od najboljih hrvatskih novinara Ivom Brautom izjavio je kako se »odmalena popikavao i izazivao smijeh na krivome mjestu«. I dodao kako je prigodom jedne procesije u Malome Ravnu navodno »tako glasno recitirao da je biskupu pala mitra s glave«!

Zarana je počeo pisati i pjesme, a očuvale su se one iz 1949. i 1950., koje već otkrivaju darovitog Ravljanina, ali i duhovno stanje 17-ogodišnjaka. Očito je proživljavao teško razdoblje odrastanja jer su mu pjesme pune melankolije, tuge i sumnje u sebe, u svoje sposobnosti i mogućnosti u izglednu budućnost. A ona će – kako se pokazalo – biti i te kako uspješna.

Upis na studij i glumački počeci

Želeći (ili morajući) udovoljiti upornom ocu, upisuje studij na Ekonomskome fakultetu u Zagrebu, ali u tu zgradu rijetko zalazi. Radije nastavlja

ono što je počeo još u Ravnu, a potom 1950. u V. gimnaziji u Zagrebu, gdje je glumio u *Vlasti* Branislava Nušića.

Iste godine upisuje se i u Studentsko kazalište Akademskoga kulturno-umjetničkog društva *Ivan Goran Kovačić*, koje su vodili redatelji Bogdan Jerković, Zdravko Randić, Radojko Ježić, Boris Mrkšić, Vladimir Gerić. A glumio je s budućim velikanima scene, književnicima i drugima: Marijom Kohn, Ljubicom Jović, Sašom Zalepuginom, Ivom Škrabalom, Miroslavom Vaupotićem, Davorom Šošićem, Marijanom Arhanićem, Ivicom Katićem i ostalima.

I u takvu društvu mladi će se Bahun brzo nametnuti. Godine 1954. igra u predstavi *Glasam za magarca*, a dogodine u *Večeri Marina Držića i Noveli od Stanca*, dok u komadu *Kolica ne mogu hramati* dobiva glavnu ulogu. S trima predstavama gostuje u Erlangenu.

Fantastičan lik

Kako je glumio već tih prvih kazališnih godina, ispričao mi je pokojni Ivan Lovriček, Podravec kojeg je na audiciji primao baš Dragutin Bahun, i s kojim se budućí istaknuti glumac Satiričkoga kazališta *Kerempuh* odmah sprijateljio.

»Čarli, kako smo ga zvali, dobio je glavnu ulogu u komadu *Nešto o čemu se može pripovijedati*. Poslije je čuvenoga redatelja Georgija Para zamolio da mu ostavi »slobodne ruke«. Drago je, zahvaljujući tomu, napravio fantastičan lik koji je u svakoj predstavi drukčije igrao i svaki put iznova oduševljavao svojim domišljatostima. Redatelj Jerković dolazio je na svaku izvedbu, sjeo u prvi red i urnebesno se smijao!«

Lovriček zaključuje kako ga je Čarli od prvoga dana oduševljavao neobično bogatom, upravo čudesnom maštom, neviđenim improvizacijama, neslućenim riječima i pokretima.

Zlatna medalja u Bruxellesu!

Bahun još od mladosti nije samo glumac. Tako s većinom članova dotadašnje Dramske sekcije KUD-a *Ivan Goran Kovačić* koncem 1956.

utemeljuje Studentsko eksperimentalno kazalište (SEK), kojemu će taj Ravljanin poslije biti i dvije godine predsjednik. Uz njega glume i budućí istaknuti umjetnici: Marija Kohn, Ljubica Jović, Višnja Stahuljak, Vanja Drach, Špiro Guberina, Krešimir Zidarić, Ladislav Vindakijević, Ivan Lovriček, Ivica Katić i drugi, a režiraju Bogdan Jerković, Vanča Kljaković, Ivo Šebelić i ostali.

Čarli postaje sve zapaženiji glumac i iduće godine igra u nekoliko predstava u Studentskome eksperimentalnom kazalištu te u Zagrebačkome dramskom kazalištu u *Macbethu*. Gostuje u Veneciji, Ljubljani, Saarbrückenu i Parmi, gdje, zahvaljujući i njemu, SEK dobiva zlatnu medalju.

Najveće priznanje, međutim, tek dolazi. Godine 1958. sudjeluje na svjetskom festivalu u glavnome belgijskom gradu Bruxellesu, gdje za uloge u predstavama *Novela od Stanca* i *Tripče de Utočje* dobiva zlatnu medalju, a one su proglašene najboljima! Već iduće godine glumac je i asistent Bogdanu Jerkoviću u Krležinu *Kraljevu*. Godine 1963. s Vančom Kljakovićem režirat će Krležina *Michelangela*. Toliko se, naime, već razvio u kazališnoga djelatnika, a usto je vrlo dobro poznao djela Miroslava Krleže, kojeg je inače obožavao.

Čisti ravenski jezik

Iako zaokupljen umjetničkim radom i Zagrebom, u razdobljima kada je bio manje opterećen, rado se vraćao u Raven, koji je istinski volio i u kojem se napajao našim prigorskim, ravenskim *kajem*. Tu je bio »običan« Dragec Bahunov, koji se rado družio s mještanima i, razumljivo, nasmijavao ih. A oni su voljeli baš tu njegovu »običnost« i duhovitost.

Više puta odlazio sam s njim u Raven, gdje smo u doba mlatnje (vršidbe, op. pisca) vozili pšenicu (»on je nametal, a ja slagal voz!«) – govorio mi je Lovriček. – U šumu smo išli po drva, a obavljali smo i druge poslove. Čarli ih se rado laćao. Razgovarali smo podravsko-prigorskom kajkavštinom – on čistim ravenskim, ja po svome. Tamo se izvrsno snalazio i rado *spominao* sa svakim. (A ja se tamo i zaljubih!)

Kaj se to sprema

U Ravnu i okolnim selima na prijelazu 40-ih i 50-ih godina uvodila se struja. Povijesni događaj očekivao se s nestrpljenjem i velikom znatiželjom te pripremalo nezapamćeno slavlje. A dva studenta, nekoć odlični učenici ravenske škole, pripremali su kulturno-umjetnički program. Vlado Babuš pripremao je glazbeni, a Drago Bahun scen-ski program.

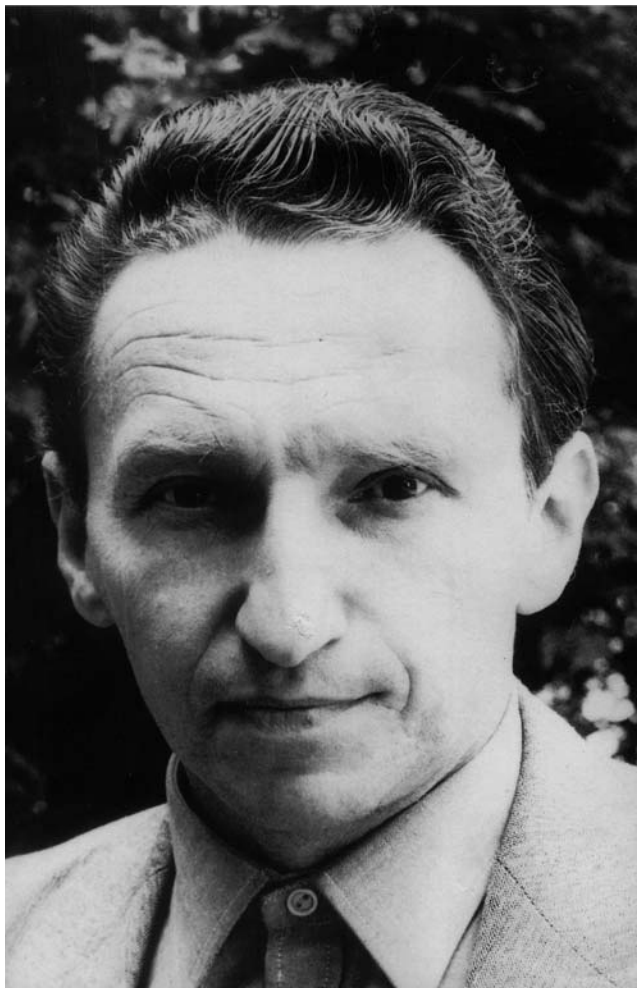
Okupivši darovitije mlade ljude, uvježbavao ih je na večer, nakon njihovih poljskih i kućnih radova, često do kasno u noć! Toliko ih je zainteresirao i zaokupio da im ništa nije bilo teško, iako im je nerijetko do ranoga ljetnog ustajanja ostalo tek nekoliko sati sna. A u selu se pak pročulo da Bahun priprema nešto nesvakidašnje te je zavlada-tala tolika znatiželja da su pojedinci dolazili pod prozore prostorija u kojima se vježbalo ne bi li što prije doznali »kaj se to sprema«!

Zar to nisu profesionalci?

Bahunovo umijeće i silan zanos »glumaca« urodili su uistinu velikom predstavom kakva doma-ćim snagama više nikada nije dostignuta. Na dan puštanja struje u tamošnju mrežu – 2. rujna 1951. – učinak je bio takav da su »gospoda iz Zagreba, Bjelovara i Križevaca pitala: zar to nisu profesionalci!?!«

Nekoliko godina poslije ravenski gimnazijalci okupljaju domaću mladež i gošće iz Zagreba te osnivaju Kulturno-umjetničko društvo *Evo nas opet*, koje je vodio autor ovoga teksta. Na jedan je pokus slučajno naišao Drago Bahun i čuvši kakav se repertoar priprema – odmah počeo »režirati«! »Iz rukava« je vadio ideje, *štosove*, *cake* kojima je oplemenjivao režiju i usput do te mjere nasmijavao sve nas da bismo najradije nastavili raditi s njim, što na žalost nije bilo moguće.

I tom je prilikom pokazao kako su njegova mašta, improvizacija i znanje neslućenih dosega. To su uostalom potvrdili redatelji koji su s njim radili. »Čarli je bio odličan karakterni glumac i komičar upotrebljiv za sve uloge«, tvrdio je re-datelj Bogdan Jerković i dodao: »Dobro je shvaćao značenje uloge, imao izražajan glas i zahvalan izgled te pogled pun ozbiljnosti i uvjerljivosti.

Bio je jedan od najistaknutijih članova i nosi-telja repertoara Zagrebačkoga eksperimentalnoga kazališta.«

Rad na filmu i televiziji

Usporedo s radom u KUD-u *I. G. Kovačić* i SEK-u počeo je glumiti i na filmu. Prvi je bio *Bakonja fra Brne Fedora Hanžekovića* (1951.), a od 1958. još nekoliko filmova i televizijskih filmova i serija.

U tim je dvama medijima međutim puno važnija njegova druga uloga – asistenta i pomoćni-ka redatelja te organizatora. Bio je u četiri filma asistent i u 14 filmova pomoćnik redatelja. A reži-seri su odreda bili vrhunski: Branko Bauer, Mario Fanelli, Krešo Golik, Berislav Makarović, Vanča Kljaković, Zoran Tadić i Zvonimir Berković. A filmovi također prvorazredni: *Licem u lice*, *Imam dvije mame i dva tate*, *Tko pjeva, zlo ne misli* (vje-rojatno najbolji domaći film uopće) i drugi.

Također od 1958. još je aktivniji na televiziji (isključivo Zagrebačkoj). I opet je najčešće pomoćnik redatelja (21 put), zatim ima nekoliko asistencija i glumačkih uloga, a u nekoliko je djela i scenarist i redatelj. To su (kronološki) emisije *Bajbajka*, *Uh, uh, Ladarice* i *Kerempuh*, zatim novogodišnji program, TV film *Legenda o picokima* i TV serija *Male priče*, a autor je i TV ciklusa *Premijere kojih nije bilo* i satiričnog priloga u emisiji *Večer za tamburu*.

Uz već spomenute redatelje još je radio s Ivanom Hetrichom, Eduardom Galićem, Danijelom Marušićem, Rudolfom Sremcem i Zrinkom Ogrustom. Vrijedi spomenuti barem najbolja ostvarenja: *U registraturi*, *Gruntovčani* (vjerojatno najbolja domaća serija), *Pucanj* i dr.

Čekala se Bahunova skrivena kamera

Posebno valja izdvojiti i rad s redateljem Dubravkom Pitzkom u TV seriji *Čovječe, ne ljuti se*, našoj prvoj skrivenoj kameri. Čarli Bahun dobio je glavnu ulogu, koju je maestralno odigrao. Krstareći gradom i selom, on je presretao ljude svih dobi, naobrazbe i spolova, zapitkiavao ih, uvjeravao, molio, dovodio u nevjerojatne (ne) prilike. Stvarao je gotovo neponovljive smiješne prizore i stanja te do suza nasmijavao i zabavljao gledateljstvo. Ali važno je istaknuti: on nije ismijavao, nego nasmijavao. I zato mu »žrtve« nikada nisu zamjerale, nego se u pravilu veselile što su s Bahunom »glumile«.

Baš u toj seriji Ravljanin je predstavio svoj raskošni talent. Vrstan glumac, izvrstan improvizator, dobar poznavatelj psihe, snalažljiv, neočekivan, nepredvidljiv, pun ideja, uvjerljiv, ozbiljan. I zato nedjeljom na večer, kada se serija emitirala, ulice bi opustjele, dvorišta bila prazna, poslovi se napuštali. Čekala se Bahunova skrivena kamera...

Najbolji asistent

Zbog te kamere i Čarlju su se događale razne zgode i nezgode. Kad mu je primjerice na križanju Frankopanske i Illice stao stari auto Trabant, nitko mu nije prišao pomoći jer su prolaznici mislili da je to namještaljka iz skrivene kamere!

U trafici je kupio cigarete, uredno platio i pošao van kadli začuje: »Platite ili vratite cigarete!« »Pa platio sam.« »Niste!« »Jesam!« Na to se trafikan-tica nasmije: »Jeste, jeste, Bahun. I, ne ljutite se, čovječe!«

I svi ostali redatelji bili su podjednako zadovoljni suradnjom s njim, posebice kao pomoćnikom režije. Za Branka Bauera bio je »rijetko profesionalan pomoćnik režije; pouzdan, siguran, pedantan, odličan organizator. Što je najvrjednije, redatelju bi davao vrlo prihvatljive ideje, jer je mislio kao redatelj. Meni je svakako bio najbolji asistent.«

Zapravo koautor

Počevši raditi s Krešom Golikom kao pomoćnik redatelja, uvelike će pridonijeti ostvarenju najboljih filmskih i televizijskih djela. O njihovoj suradnji govorila mi je Golikova supruga Leandra: redatelj je već bio umro. »Mojem Kreši Čarli je bio nezamjenljiv, ponajprije zato jer su isto mislili. Toliko je bio idealan suradnik da je zapravo koautor djela.«

Kad je Bahun obolio, Golik se nadao da će ozdraviti. Govorio bi: ne znam tko bi ga mogao zamijeniti. »A kad je umro«, nastavlja Leandra Golik, »moj je Krešo ostao ukočen – toliko ga je taj gubitak pogodio. Dva dana nije mogao nikamo, ni na sprovod najboljem suradniku, prijatelju, rijetkoj osobi, finom čovjeku«, zaključila je gospođa Golik.

Savršen suradnik

O suradnji Golik – Bahun pričao mi je i redatelj Zvonimir Berković. »Čarli je znao što Krešo misli. Radili su kao violina; osobito je Goliku puno pomogao u *Gruntovčanima* jer je sve znao o selu i osobinama seljaka, kao i o glumi jer je i sam bio izvrstan glumac, pa je njegov rad s glumcima uvelike pridonio uspjehu serije. U tome je Bahun zapravo bio najveći. Znajući mnogo o filmskoj umjetnosti, mogao je predvidjeti kako će zamišljeni kadar izgledati na filmu.« Berković još dodaje kako je Drago bio pouzdan, miran, stalozen, točan, radin, snalažljiv, duhovit. Za nj

nije bilo nepremostivih preprjeka. »A kada bi u neku moju ideju posumnjao, odmah sam od nje odustajao. Njegovo znanje i iskustvo silno mi je pomoglo. Savršen suradnik. Nema više tako svestrana umjetnika.«

Koliko je zadužio hrvatsku kulturu?

Zoranu Tadiću bio je *dobri duh filma*, njegova čvrsta točka. Samozatajan, profinjen, osjećajan, nevjerojatno maštovit. Svestrana osoba koja je pridonosila kvaliteti djela. Zato nije bio običan pomoćnik redatelja, nego surežiser.

Kako mi je rekao redatelj Tadić, Bahun je bio višestruko darovit, sa širokim rasponom djelovanja. »Prava renesansna pojava, jedinstven stvaralac u našoj kulturi, kriterij pravoga hrvatskog senzibiliteta. Zato je i bio prvi suradnik prve lige hrvatskih filmskih redatelja. Nemoguće je izmjeriti koliko je zadužio hrvatsku kulturu svojim prinosima u kazalištu, na filmu, televiziji i estradi. Ostao je međutim pomalo u sjeni jer je bio preskroman«, zaključio je Tadić.

Nezamislivo bez Čarlija

Redatelj Vanča Kljaković iz Splita poslao mi je kratak zapis o Ravljaninu: »Ni jedan svoj projekt nisam mogao zamisliti bez Čarlija – duše ekipe, sjajna sugovornika, organizatora, kritičkoga oka; pouzdana, odgovorna, promišljena i nadasve – prijatelja.« Pismo je Vanča nesvakidašnje završio: »Čarlija nema više. I ne trebam ga više, kao suradnika hoću reći, jer ionako više ne snimam. Pa ipak ga trebam!!!« (Nedavno je i Vanča otišao za Čarlijem!)

Same pohvale o našem Ravljaninu čuo sam i od drugih filmskih i televizijskih djelatnika – poimence: direktora organizacije u brojnim filmovima Milana Šamca, najpoznatije skriptice Ivanke Boroš, kostimografkinje Vide Tučan... Ona je, primjerice, napomenula kako »ne znam da ću naći čovjeka koji će o njemu nešto loše reći!«

Čudo od glumca

Ni to nije sve! Još nije bilo riječi o Bahunovu Kerempuhu, a on je po mnogima bio njegovo

vrhunsko dostignuće. *Petricu* je već 1964. uveo u tadašnji satirički teatar – politički kabare *Jazavac*. Sedam je sezona vodio Kerempuhov noćni klub. »Čarli je bio čudo od glumca: prepun mašte, vrstan improvizator, vrhunski zabavljač. On je satirom oslikao jedno vrijeme i stvarao atmosferu toga doba. Da je imao svoj kabare, postigao bi svjetsku slavu jer je bio na razini najvećih umjetnika te vrste. Takvi ljudi na žalost ne ostaju na odgovarajući način zapisani u povijesti, nego u usmenoj predaji«, izjavio je tadašnji umjetnički voditelj *Jazavca* Fadil Hadžić.

Kerempuh – iz Balada i Ravna

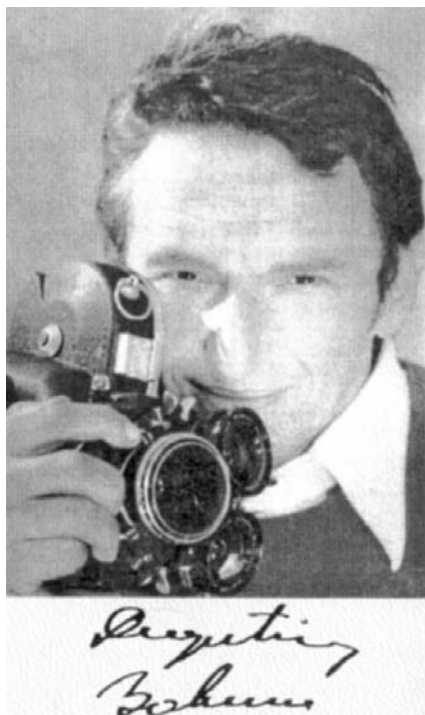
Prema vlastitom je priznanju Drago Bahun Kerempuhu udahnuo dušu i jezik rodnoga križevačkoga kraja i Krležinih *Balada Petrice Kerempuha*, koje je najviše volio. Govoreći novinaru o tom jeziku i ljudima rodnoga sela, Bahun misli kako je Raven po mentalitetu gotovo oaza u onome kraju. Ravljani su se strahovito povukli u sebe i teško se izjašnjavaju – toliko su drukčiji kao da je zrno pšenice bačeno u sto kila graha. Ali postoji nešto što se zove šutljivi bunt.

A onda to potkrijepi velikom bunom iz 1755., kada su se njihovi predci pobunili protiv svoje vlastele koja ih je tlačila. »Stoljećima se patnja taložila u tim ljudima, ušutkivali su ih i pokoravali, ali ne i slomilo«, nastavlja Dragec Bahunov. »Prkosili su na neke kerempuhovske načine – podbadanjem, peckanjem, mudrovanjem, ismi-javanjem, lukavstvom.«

S Bahunom u legendu

Sa svojstvenim šeširoj i odjećom, s tamburicom u ruci i lukavim, vragoljastim osmijehom, on je krstario cijelom Hrvatskom i na brojnim pozornicama peckao vlasti i oduševljavao gledališta kao njihov glasnogovornik. Baš je u Križevcima gotovo redovito gostovao na Križevačkome spravišću, čega se mnogi građani još dobro sjećaju.

– Njegov je Kerempuh izišao iz nacionalnoga pamćenja dopunjena Krležinom mudrošću. Tim je likom tumačio kajkavski duh i dosegao najviši domet. S Bahunom je Kerempuh otišao u legendu – ocjenjuje književnik Ivo Štivičić. A redatelj

Berković naglašuje pak kako je »Čarli bio žongler jezika, osobito kajkavskoga narječja«. Baueru je Čarlijev Kerempuh bio »vrhunac stvaralačkog umijeća. Ne možeš vjerovati da je te tekstove pisao taj ozbiljni zatvoreni čovjek« – divio se filmski redatelj.

Skladba Čarlju u čast

Ima još! Kad je o Dragutinu Bahunu – nika-da kraja. Rekli smo da je zarana počeo pisati pjesme. Ali što su one prema pjesmama koje će nastati nakon 1970.! Ne znaš koju bi prije pročitao, koju dulje pamtio, koja te više dirnula.

Je li to *Puntarija* ili *Zestale se babe četiri?* *Barin krič*, *Dupli svetec* ili pak *Zelena zemlja*, *Zagorje moje* (»kak ženske roke so tople steze tvoje«)? I dalje: *Ekte-sekte*; *Niti, niti*; *Kad je bal*, *nek je bal...*; *Turopoljski svati*; *Uspinjača* (*Uspinjača*, *spušćovača* / na početak se nas vraća. / *Ideš gore*, *sim pak tam* / *dojdeš dole*, *ne znaš kam*); *Zagorski noćurno*; *Črlena zorja*; *Šala bila*, *šala bo...*

Desetak ih je uglazbljeno, više od pola na-građeno (uglavnom na krapinskome festivalu, a jedna i u Vogošći!). Što je još zanimljivije, skladatelj i dirigent Božo Potočnik posvetio mu

je skladbu za tambure *Triole za Čarlja* – toliko ga je cijenio i volio! Jer je bio darovit pjesnik, mislilac, originalan i samosvojan, zanimljiv i pomalo neobičan, sjajan improvizator, nenadmašan u skrivenoj kameri, jedinstven Kerempuh. »Čarli, bila mi je čast!« – uskliknuo je Potočnik.

I još bi se puno moglo pisati o »čovjeku koji se razlikovao od drugih«. Koji je u 28 godina rada na kazališnim daskama i četiri u Satiričkome kazalištu *Jazavac* nastupio u više desetaka komada, pa i u glavnim ulogama. Radio je na više od 20 filmova (1951. – 1989.), u 40 TV filmova, emisija, serija i priloga (1958. – 1993.), nebrojeno puta nastupao kao Kerempuh i voditelj... Umjesto daljnje nabranje trebalo bi se zapitati: kada je sve to stigao, kako je samo mogao!?

Zanos i ponos

Još samo nešto. Iako je najveći dio života proveo u Zagrebu, premda je bio rado viđen u cijeloj Hrvatskoj, koju je istinski volio, nikada nije zaboravio Raven. Štoviše, i u posljednjemu razgovoru (tako reći pred smrt), o rodnome je selu govorio zanosno i s vidljivim ponosom. Stjecao se dojam kako mu je drago što se rodio baš u tome selu, križevačkome kraju, našem Prigorju.

I zato (ali ne samo zbog toga!) na Miroševcu su ga, uz Zagrepčane, ispratili i Ravljani, i Križevčani. Bilo je već ljeto, konac lipnja, kada smo se oprostili od našega najpopularnijeg i najsvestranijeg zemljaka koji je puno prerano umro – 25. lipnja 1993., ne dočekavši ni šezdeseti rođendan.

Došli smo ti reći...

»Došli smo ti reći još jedanput hvala za nebrojene smjehove, (...) za sva ostvarenja koja si nam poklanjao, (...) za nezaboravnu proslavu prve žarulje u selu i okolici, (...) za pomoć gimnazijalcima u pripremi programa, (...) za želju da idejama pomogneš u proslavi vatrogastva i pisanju prve knjige o Ravnu, (...) za pronošnje našega dragoga kraja i kaja. (...) To smo ti eto došli reći. Ostaj nam zbogom i hvala ti zauvijek!« (Iz oproštajnih riječi na Miroševcu).

Očekujemo njegovu ulicu, trg, društvo...

Brzo će i 20. obljetnica kako nas je napustio. No on još živi među nama jer ga se još sjećaju mnogi srednjih i starijih godišta koji su ga poznavali, gledali ili barem slušali. Ali da bi i dalje živio među nama, da bi ga upoznali i mladi naraštaji, dužni smo im ga približiti i predstaviti, što eto i činimo.

Stoga u Križevcima očekujemo ulicu ili trg s njegovim imenom. A u Velikome Ravnju Križanje, na kojemu je stajala njegova rodna kuća i gdje djeluje kulturno-umjetničko društvo koje je sigurno niklo iz njegova zrna, trebalo bi nositi njegovo ime: *Dragutin Bahun Čarli*.

IZVORI I LITERATURA

IZVORI

- Status animarum parochiae Ravensis od 1897.
- Matične knjige krštenih župe Raven (1858. – 1949.)
- Spomenica Obće pučke škole Raven 1902. – 1985.
- Knjiga državljana Matičnog ureda Raven
- Službeni ugovor Direkcije pošta i telegrafa u Zagrebu i Paule Pongrac, 1929.

KAZIVANJA

Kazivanja istaknutih umjetnika s kojima je Bahun surađivao: Bogdan Jerković, kazališni redatelj; Branko Bauer, Zvonimir Berković, Vanča Kljaković, Zoran Tadić – filmski redatelj; Ivo Štivičić, književnik; Fadil Hadžić, književnik i redatelj; Tomislav Pintar, snimatelj; Božo Potočnik, skladatelj i dirigent; Milan Šamec, direktor organizacije; Ivan Lovriček i Mladen Crnobrnja – glumci; Vida Tučan, kostimografkinja; Ivanka Boroš, skriptica; Leandra Golik, supruga redatelja Kreše Golika; Irena Bahun, supruga Dragutina Bahuna; mještani Ravna, Križevaca i Zagreba.

LITERATURA, ČASOPISI, NOVINE

- Hrvatska enciklopedija*, (1999.) Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, svezak 1., str. 547.
- Milosavljević, Rade, *Leksikon Križevčana – prilog poznavanju povijesti Križevaca i križevačkog kraja*, (1988) Povijesno društvo Koprivnica, Križevci.
- Ante Bekić (ur.), Krelja, Petar, (1997) Golik, Hrvatski državni arhiv, Zagreb.
- Studentsko kulturno umjetničko društvo Ivan Goran Kovačić Zagreb 1948 – 1988*, (1988), Zagreb, SKUD »Ivan Goran Kovačić« Zagreb

- Godišnjak Satiričkoga kazališta (1984.) *Jazavac* 1964. – 1984., Zagreb,
- Revija *Svijet*, Zagreb, 16. srpnja 1969. i 16. veljače 1979.
- Radio Križevci, razgovori i vijesti 1970-ih i 1980-ih
- Poštansko-telegrafski vesnik Ministarstva saobraćaja Jugoslavije, 1929.
- Plakati, programi, letci

OSTALO

- Dokumentacija Studentskoga eksperimentalnoga kazališta, Zagreb
- Dokumentacija Festivala kajkavske popevke u Krapini
- Dokumentacija Turističke zajednice Križevaca
- Arhiva obitelji Bahun
- Osobne bilješke i spoznaje autora o Dragutinu Bahunu

Sammary

Dragutin Bahun-a Renaissance man in the 20th century

Keywords: Dragutin Bahun Čarli, Raven, Križevci, Zagreb, many-sided artist, Renaissance man, first-rate author

Only 8 km from Križevci in the direction of Zagreb, in the village of Veliki Raven, Dragutin Bahun was born on the first day of July in 1933. They called him Charlie/Čarli, after Chaplin. He left a lot in various fields of culture, in some even reached peaks of creativity. His career started parallelly in two media- film (1951) and theatre (1952), and only six years later he came to television. He acted for 4 years in the Satiric Theatre Jazavac/Kerempuh, mostly performing the legendary figure of Petrica Kerempuh. Bahun acted, wrote poetry, was a presenter, script writer, assistant director, director, master of ceremonies (in Križevci), programme organizer etc. He spent most of his life in Zagreb, where he died on 25th June in 1993 and was buried on Miroševac Cemetery.